

Wybrane zagadnienia polskiej chrematonomastyki religijnej. Przyczynek do badań

Ewa Horyń

UNIwersytet Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie
ORCID: 0000-0001-5549-5977

Ewa Zmuda

UNIwersytet Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie
ORCID: 0000-0001-7858-2643

ABSTRACT

Selected issues of Polish religious chrematonomics. Contribution to research

In this study, the subject of consideration was one of the groups of chrematonim – religious chrematonim, which include the names of Polish academic chaplaincies. First, the collected onims were characterized in terms of structure and semantic, then their functional aspect was emphasized. The analyzes related to religious chrematonomics were supplemented by the indication of further research plans taking into account the achievements of other paradigms of science.

KEY WORDS: chrematonomastics, religious chrematonomics, chrematonimas, functions of chrematonim, names of academic chaplaincies

SŁOWA KLUCZOWE: chrematonomastyka, chrematonomastyka religijna, chrematonimy, funkcje chrematonimów, nazwy duszpasterstw akademickich

Niniejsze studium stanowi prezentację wybranych zagadnień dotyczących chrematonomastyki religijnej, które szczegółowo zostaną opracowane w kolejnych publikacjach autorek niniejszego tekstu¹. Artykuł, oprócz przybliżenia podjętego obszaru badań, stanowić będzie przyczynek do wnikliwych analiz, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii związanych z funkcją badanych onimów².

Chrematonomastykę religijną rozumiemy jako część onomastyki religijnej. Według Rudolfa Šrámka *onomastica religiosa* to

subdyscyplina onomastyki mająca specyficzną funkcję, zajmująca się powstaniem, stosowaniem i funkcjonowaniem priopriów we wszystkich rodzajach tekstów, działań i aktów komunikacyjnych realizowanych w ludzkiej społeczności, nie tylko w różnych rodzajach systemów religijnych i religijnych kontekstów, ale i poza nimi – w ich opracowaniach, opisach, typologii. *Priopria religiosa* są więc zjawiskiem z dziedziny antropologii kulturowej³.

Jako część onomastyki religijnej badacz umiejscowił onomastykę sakralną (*onomastica sacra*), jej przedmiotem czyniąc *priopria sacra* (pełniące poza podstawowymi funkcjami priopriów funkcje symboliczne – wiary i świętości)⁴.

1 Tekst ten jest drugim z planowanej serii publikacji dotyczących chrematonomastyki religijnej (w pierwszej części planowanej serii analizie zostaną poddane polskie nazwy stowarzyszeń, duszpasterstw i innych zrzeszeń religijnych).

2 A. Gałkowski zaznacza specyfikę chrematonimów w grupie nazw własnych; nie są to bowiem bionimy (nazwy własne ludzi, zwierząt i roślin) ani toponimy (nazwy własne miejsc), natomiast „denotują różnorodne realia, które są wynikiem kulturowej aktywności człowieka” – A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź 2011, s. 9.

3 R. Šrámek, *Onomastica sacra – jej status i cele* [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, P. Bortkiewicz, S. Mikołajczak, M. Rybka (red.), Poznań 2009, s. 293.

4 Zob. także E. Zmuda, *(Nie)zależność imion zakonnych od chrześcijaństwa na przykładzie imion karmelitów bosych*, „Socjolingwistyka”, 31 (2017), s. 191.

5 Zob. E. Grodziński, *Zarys ogólnej teorii imion własnych*, Warszawa 1973; A. Cieślakowa, *Metody w onomastycznych badaniach różnych kategorii nazw własnych*, „Onomastica”, 41 (1996), s. 5–19; A. Gałkowski, *op.cit.*

6 Elementy badań nad chrematonomastyką religijną znajdziemy w pracach: E. Horyń, E. Zmuda, *Nazwy duszpasterstw akademickich działających w archidiecezji krakowskiej*, „Małopolska”, 19 (2017), s. 183–192; M. Malec, *Tworzenie i funkcja skrótowców od nazw zakonów w Polsce [w:] Chrematonimia jako fenomen współczesności*, M. Biolik, J. Duma (red.), Olsztyn 2011, s. 319–324; E. Breza, *Nazwy zakonów i zgromadzeń zakonnych żeńskich*, „Slavia Occidentalis”, 70 (2013), nr 1, s. 35–62; J.A. Dziewiątkowski, *Analiza onomastyczno-językowa wezwań kościołów i kaplic archidiecezji gnieźnieńskiej*, Toruń 2002. W książce M. Pudy-Blokesz rozpatrywane jest dziedzictwo mitologii starożytnych, jednakże znajdują się odniesienia kulturowo-religijne. Zob. *eadem*, *Dziedzictwo mitologii starożytnych w polskiej chrematonimii funeralnej*, Kraków 2021.

7 W niniejszym opracowaniu interesuje nas wyłącznie ujęcie synchroniczne. Badania diachroniczne będą tematem kolejnych opracowań.

8 A. Gałkowski w 2011 r. postawił tezę, że innowacyjność chrematonomastyki objawia się nie tylko w przedmiocie i metodach badawczych, ale także we wpływie, jaki chrematonomastyka wywołuje w spojrzeniu na całą onimieję, z czym po upływie kolejnej dekady badań trudno się nie zgodzić. A. Gałkowski, *op.cit.*, s. 181.

9 R. Mrózek, *Metodologiczno-terminologiczne aspekty rozwoju onomastyki [w:] Metodologia badań onomastycznych*, M. Biolik (red.), Olsztyn 2003, s. 13.

Mimo że zakres badań chrematonomastyki wciąż jest dyskutowany, to jednak większość badaczy zgadza się co do ekspansywności i żywotności tej gałęzi onomastyki. Niejednokrotnie już zwracano uwagę na funkcjonowanie chrematonimów na poziomie leksykalnym, komunikacyjnym, dyskursywno-tekstowym, pragmatycznym itd.⁵ Dla nas najistotniejsza jest ta grupa onimów, która aktualnie funkcjonuje w polskiej przestrzeni religijnej⁶, dlatego ważne będzie skierowanie uwagi na kilka aspektów: strukturalno-semantyczny, pragmatyczny, funkcjonalny, a także teolingwistyczny⁷.

Ze względu na niejednorodność chrematonimów, a zwłaszcza chrematonimów religijnych, i ich znaczeniowe konotacje wypracowanie optymalnej metody badawczej⁸, niezbędnej do ich analizy, wymaga wykorzystania osiągnięć różnych paradygmatów nauki, a więc metod badawczych właściwych dla onomastyki, strukturalizmu, socjolingwistyki, teolingwistyki czy semantyki leksykalnej. Szczególnie gdy przedmiotem badań są onimy należące do tej grupy nazw, istotna staje się konstatacja Roberta Mrózka dotycząca interdyscyplinarnego rozpatrywania zjawisk we współczesnej onomastyce oraz tego, iż „z sygnalizowaną kumulacją determinantów użycia odpowiednich nazw własnych i form nazewniczych wiąże się potrzeba stosowania kumulatywnych metod badawczych”⁹.

Opracowaniem metodologicznym, szczególnie dla nas istotnym, jest studium Artura Gałkowskiego¹⁰, który sytuuje chrematonimieję w kontekście kulturowym i funkcjonalnym. Zgodnie z tym ujęciem rozpatrywane przez nas onimy (jako wstęp do badań) będą należały do chrematonimów użytkowych¹¹ społecznościowych¹². Chrematonimami społecznościowymi, za A. Gałkowskim, nazywamy socjoideonimy służące do nazywania „rzeczywistości kulturowych, które są obserwowane w działaniach społecznych [...], nazwy zrzeszeń i organizacji (sformalizowanych grup)”¹³, traktujemy więc te nazwy jako onimy mające potencjał pragmatyczno-komunikacyjny,

z uwzględnieniem religijnych konotacji i ich rozumienia przez grupę, do której są kierowane (członków Kościoła katolickiego w Polsce).

Jako przyczynek do badań zostały przeanalizowane wybrane nazwy duszpasterstw akademickich archidiecezji oraz diecezji polskich¹⁴. Zarówno archidiecezje, jak i diecezje mieszczą się w dużych miastach, funkcjonuje w nich zwykle większa liczba duszpasterstw, a zatem grupa onimów wydaje się wystarczająco reprezentatywna dla tej grupy chrematonimów. Analiza wykazała, iż jest to zbiór onimiczny, który ze względu na swoją specyfikę tworzy charakterystyczne typy nazewnicze, zarówno strukturalnie, semantycznie, jak i funkcjonalnie.

Strukturę¹⁵ wstępnie przeanalizowanych nazw, które stanowią tylko jedną kategorię, charakteryzuje dwudzielność budowy: człon utożsamiający, np. połączenie wyrazowe „Duszpasterstwo Akademickie”, rzadziej „Wspólnota Akademicka”, np. „Centralne Duszpasterstwo Akademickie św. Anny”, „Duszpasterstwo Akademickie Pijarów”, „Duszpasterstwo Akademickie Księża Salezjanów «Ziemia Boga»”, „Wspólnota Akademicka Jezuitów WAJ”, „Wspólnota Akademicka Concordia”. Wystąpiła także nazwa „Duszpasterstwo Postakademickie: (Duszpasterstwo Postakademickie Puls”¹⁶, „Duszpasterstwo Akademickie i Postakademickie Student+”¹⁷) + człon różnicujący – znalazły się tu zarówno pojedyncze wyrazy, najczęściej rzeczowniki (np. „Karmel”; „Studnia”; „Przystań”; „Schronisko”; „Sandał”; „Dach”; „Most”; „Redemptor”; „Winnica”)¹⁸, połączenia rzeczownika z przymiotnikiem (najczęstszym takim związkiem jest odesłanie do patrona, wówczas występują takie połączenia, jak „świętego Alberta”; „świętego Rocha”; „świętej Anny”); przymiotnik „święty” łączy się także z nazwą symbolu – „świętego krzyża”; sporadycznie występują inne przymiotniki, np. „Nowy Prokocim”; wyrażenia przymiokowe (odsyłające do nominacji przestrzeni: „na Ochocie”; „na Miasteczku”; „na Górcie”); skrótowce (np. „WAJ”; „DAP”; „UKSW”), jak i całe konstrukcje składniowe

10 A. Gałkowski, *op.cit.*

11 „Chrematonimami użytkowymi są zatem wszystkie nazwy własne, będące niejako językowym dowodem ludzkiej aktywności w różnych obszarach kulturowych życia publicznego: przestrzeni społecznej, gospodarczej, kulturalnej, artystycznej, ludycznej, edukacyjnej, naukowej, technicznej, religijnej, parareligijnej, ideologicznej, ekologicznej, prozdrowotnej, promującej lub potępiającej pewne postawy itp.”. *Ibidem*, s. 51.

12 A. Gałkowski dzieli chrematonimy użytkowe na trzy grupy: marketingowe, społecznościowe i ideacyjne. *Ibidem*.

13 *Ibidem*, s. 52–53.

14 W celu zebrania materiału posłużyliśmy się wykazem diecezji Kościoła katolickiego w Polsce, zob. *Diecezje: podstawowe dane adresowe i statystyczne*, https://opoka.org.pl/biblioteka/D/DD/op_diecezje, <https://episkopat.pl/> [dostęp: 10.08.2017–8.08.2022].

15 Ważnym i inspirującym artykułem dot. struktury chrematonimów jest tekst M. Biolik, *Modele strukturalne nazw własnych przedsiębiorstw i lokali branży gastronomicznej w województwie warmińsko-mazurskim* [w:] *Chrematonimia jako fenomen...*, s. 59–78.

16 Duszpasterstwo to zrzesza absolwentów studiów wyższych w przedziale wiekowym ok. 24–30 lat, <http://www.puls.franciszkanie.net/> [dostęp: 8.08.2022].

17 Do duszpasterstwa mogą należeć osoby do 35 roku życia.

18 Jednocześnie w tej grupie strukturalnej jest największa grupa nazw metaforycznych (statystycznie im krótsza nazwa, tym większa jej wartość metaforyczna).

19 „Duszpasterstwo działające przy zakonie ojców dominikanów, stąd rozszerzenie pierwszego członu o przymiotnik „dominikańskie”. Jest to więc nazwa o podwójnej motywacji, z jednej strony, odsyła do nazwy zgromadzenia zakonnego, przy którym duszpasterstwo zostało utworzone (dominikanie), z drugiej – motywowana jest kształtem sklepienia kaplicy, które przypominało beczkę (samo słowo „Beczka” wymyślił właśnie o. Tomasz Pawłowski, pierwszy duszpasterz akademicki u dominikanów, patrząc na charakterystyczne sklepienie darowanej mu przez zakon kaplicy); a zatem odwołuje się do cechy architektonicznej obiektu sakralnego” (E. Horyń, E. Zmuda, *op.cit.*, s. 187); zob. też www.porcjunkula.org/duszpasterstwo.php [dostęp: 19.05.2022].

20 E. Horyń, E. Zmuda, *op.cit.*, s. 190.

21 E. Breza, *Chrematonimy* [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, E. Rzetelska-Feleszko (red.), Warszawa–Kraków 1998, s. 343–361.

(np. „Podaj dalej”). Zdecydowanie najczęstszym typem strukturalnym jest: człon 1. (utożsamiający) DA + człon 2. (różnicujący) jednowyrazowy (rzeczownik).

Semantycznie nazwy te bardzo często odwołują się do innych *nomina sacra*, np. nazw zgromadzeń, przy których zostały utworzone („DA Franciszkanów”; „DA Karmel”; „DA Dominikanów”; „DA WAJ”; „DA Ojców Paulinów”), nazw parafii, kościołów, przy których działają (np. „DA przy kościele św. Jakuba (Jakubek)”; „DA przy kościele św. Stanisława Kostki”; „DA przy parafii Dobrego Pasterza (U Dobrego)”; „DA przy parafii św. Szczepana (U Szczepana)”; nazw patronów (np. „DA św. JPII”; „DA Don Bosco”) itp. Ponadto do nominacji wykorzystuje się także inne toponimy (tu często potoczne nazwy miejsc, np. „DA na Górcie”). Ciekawą semantycznie grupę stanowią chrematonimy zawierające inne treści teologiczne lub biblijne, np. „DA Krzyż”; „DA Redemptor”; „DA Stygmatyk”; „DA Ziemia Boga”. Warto wydzielić także grupę nazw metaforycznych, których odczytanie teologiczne / religijne nie musi być oczywiste, wymaga jednak spojrzenia kontekstowego, pragmatycznego, np. „DA Studnia”; „DA Dąb”; „DA Nurt”; „DA Sandań”; „DA Most”.

Wystąpiły także nazwy, które są unikatowe na tle całej grupy zarówno pod względem motywacji, jak i semantyki. Przykładem może być nazwa szerzej znanego – nie tylko w Krakowie, gdzie występuje – „Dominikańskiego Duszpasterstwa Akademickiego «Beczka»”¹⁹. Należy jednak podkreślić, że w większości egzemplifikacji nazwy te wykorzystują lokalną i dość skonwencjonalizowaną tradycję nazewniczą²⁰.

Zagadnienie, na które warto zwrócić uwagę, to rola, jaką chrematonimy religijne tak jak inne nazwy własne pełnią w komunikacji językowej. Jak wynika z prezentacji przedstawionego materiału, u większości z analizowanych nazw można wyróżnić funkcje²¹ zaproponowane przez Edwarda Brezę w encyklopedii *Polskie nazwy własne*. Istotna wśród nich jest – wspólna wszystkim animom – funkcja identyfikacyjna, która w opisywanych

przykładach może służyć wskazywaniu – nazywaniu danego obiektu (denotatu) – w tym przypadku duszpasterstwa. Nie można pominąć również funkcji sygnifikacyjnej oraz semantycznej.

Wśród nazw duszpasterstw dobitnie odzwierciedla się funkcja informacyjna, gdzie chrematonimy informują o charakterze denotatu. Nazwy te obligatoryjnie zawierają przywołane wyżej komponenty „duszpasterstwo” czy „wspólnota”²².

Wiele z chrematonimów religijnych pełni również funkcję wskazującą. W swoim składzie oprócz członu charakteryzującego daną grupę osób jako wspólnoty o charakterze modlitewno-organizacyjnym mogą znajdować się komponenty określające grupę zrzeszoną w ramach danej wspólnoty akademickiej, np. „Duszpasterstwo Akademickie i Postakademickie Student+”, „Duszpasterstwo Postakademickie «Kuznia»”. Funkcję wskazującą mają także chrematonimy, które w swojej nazwie zawierają nazwy własne. Mogą to być przywołane wyżej: imię patrona (świętego lub błogosławionego), np. „DA św. Anny”, „DA św. Rocha”, „DA Don Bosco”, „DA św. Jakuba na Ochocie”, „DA «u Bł. Karoliny»”; nazwa zgromadzenia, przy którym działa dane duszpasterstwo: „Dominikańskie Duszpasterstwo Akademickie «Beczka»”, „Franciszkańskie Duszpasterstwo Akademickie”; nazwisko założyciela: „DA «Stryzek»”, nazwa miejsca, które przywołuje pewne wydarzenia biblijne: „DA UPJPII «Patmos»”, „DA Horeb”; nazwa uczelni, z którą związane jest dane duszpasterstwo: „DA UKSW”, „DA WT UAM”. Wydaje się jednak, że przywołanie imienia patrona czy wydarzenia biblijnego pełni zarazem funkcję symboliczną, która jawi się jako istotna w tej grupie chrematonimów.

W mniejszym zakresie w korpusie analizowanych nazw ujawnia się wartość asocjacyjna. W przypadku chrematonimów religijnych można mówić tu o polu skojarzeń o nachyleniu pozytywnym. W nazwach tych przywoływane są takie wartości, jak dobro, życzliwość

22 Dla innych chrematonimów religijnych będzie to np. „wspólnota”, „stowarzyszenie”, „bractwo”, „arcybractwo”, np. „Wspólnota Dorosłych 30+”, „Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Warszawskiej”; „Bractwo św. Anny”, „Bractwo św. Marii Magdaleny”, „Bractwo św. Zofii czyli Mądrości Bożej”, „Bractwo św. Aniołów Stróżów”; „Arcybractwo Matki Bożej Pocieszania”, „Arcybractwo Męki Pańskiej”.

23 W przypadku innego duszpasterstwa takim wyróżnikiem jest cecha wskazująca na wysoki poziom zdolności danej grupy przynależnej do wspólnoty – talent – Duszpasterstwo Pracodawców i Przedsiębiorców TALENT.

czy braterstwo: „DA U Dobrego”, „DA U Brata”. Nazwy typu przystań, schronisko, dach, gościniec wywołują skojarzenie z miejscem, w którym można się bezpiecznie schronić: „DA «Przystań»”, „DA «Gościniec»”, „DA «Schronisko»”, „DA «Dach»”²³. W niektórych nazwach oddziałuje się na odbiorcę przez odwołanie do form kultu religijnego. W części chrematonimów przynależność do wspólnoty religijnej manifestowana jest przez wykorzystanie faktologii i symboliki biblijnej, np. „DA Martyria”, „Nowa Kana DA”, „DA Księża Salezjanów «Ziemia Boga»”, „DA «Arka»”, „DA «W Sercu»”, „DA «Brama»”, a także przez propagowanie wartości chrześcijańskich: „Duszpasterstwo Akademickie Resurrexit (DAR)”, „DA «Credo»”, „DA «Stygmatyk»”, „DA «Laboratorium Wiary»”. W tych przypadkach możemy mówić również o funkcji symbolicznej. Ponieważ jej elementy możemy odnaleźć także w nazwach, którym przypisujemy funkcję asocjacyjną, czy nawet informacyjną, właśnie ta jawi się jako szczególnie charakterystyczna – obok funkcji podstawowych dla wszystkich onimów – dla chrematonimów religijnych.

Warto dodać, że kształt językowy badanych nazw cechuje pewna dowolność. Wiąże się to zapewne z tym, że duża część tych nazw ma być nieprzeciętna i z daleko idącymi konotacjami, żeby ewokatywnie i niepowtarzalnie firmować nazywany fragment rzeczywistości, by stanowić jej nieodłączną, ale i odwoławczą część.

Na podstawie przeprowadzonej analizy semantycznej można zidentyfikować także funkcję lokalizującą chrematonimów religijnych. Nazwy te najczęściej inspirowane są miejscem położenia danego denotatu (np. parafii) bądź inną nazwą geograficzną, np. „DA przy parafii św. Tomasza w Sosnowcu”, „DA Św. Krzyż”, „DA «Kazimierz»”, „DA «Maciejówka»”, „DA Na Górcę”, „DA Na Miasteczku”, „DA Freta 10”, „DA Poznań-Winiary”.

Jak zauważył A. Gałkowski, „nazwy typu chrematonimicznego niemal w każdej z możliwych formacji zachowują prymarny związek semantyczny z rzeczywistością lub wytwarzają go wtórnie, funkcjonując we właściwym sobie obiegu komunikacyjnym”²⁴, ten sam autor podkreśla, że chrematonim może być sam w sobie komunikatem rozbudzającym skojarzenia – co z pewnością ma miejsce w przypadku badanych przez nas onimów. Co interesujące, istotną cechą doboru analizowanych nazw jest to, że nazwa może, z jednej strony, przywoływać proste, wręcz potoczne skojarzenia, z drugiej – uwzględniać bardziej sugestywne, intertekstowe interpretacje, co ma ukryty cel pragmatyczny – dostrzegalność i skuteczność (w identyfikacji, w duchowej ocenie grupy itp.).

Ze wstępnych badań wynika, że chrematonimy religijne (tu konkretnie – społecznościowe) stanowią ciekawą grupę onimów, którą warto poddać szerszej analizie i umiejscowić na tle innych – opracowanych już naukowo – grup chrematonimów. Nie da się współcześnie odejść od badań interdyscyplinarnych i wyizolować wnioski od wiedzy kontekstowej, stąd planowane takie ujęcie analiz tej grupy chrematonimów, uwzględniające również osiągnięcia innych paradygmatów nauki.

Dalszy ogląd nazw pozwoli na szczegółowe omówienie grup polskich chrematonimów religijnych. W kolejnych analizach zostaną uwzględnione przede wszystkim takie aspekty, jak genetyczna przynależność badanej nazwy (Biblia, tradycja, historia i kultura); popularność i częstotliwość występowania; motywacja; status onomastyczny (tu także tożsamość bądź odmienność od innych podgrup chrematonimów); aspekt semantyczno-pragmatyczny; struktura czy pełnione funkcje; a także dynamika zmian na przestrzeni wieków. Tu warto zaznaczyć, że ciągłość tradycji chrześcijańskiej pozwoli na ukazanie aspektu ewolucyjnego tej kategorii²⁵, co pociągnie za

24 A. Gałkowski, *Chrematonomastyka jako autonomizująca się subdyscyplina nauk onomastycznych* [w:] *Chrematonimia jako fenomen...*, s. 187.

25 „Obiekty, które nazywano, i się nazywa powstawały (istniały) w różnym czasie, a więc i oznaczające je nazwy noszą znamiona językowe (leksykalne i gramatyczne) oraz kulturowe różnych okresów” – A. Cieślakowa, *Jakie korzyści daje onomastyce chrematonimia?* [w:] *Chrematonimia jako fenomen...*, s. 118.

sobą również istotne wnioski dla rozważań o języku w ogóle, jak podkreślała bowiem Aleksandra Cieślikowa:

Nazwy własne uzupełniają obraz języka w każdym z jego okresów, gdyż stanowią niezbywalną część leksyki, występują w komunikacji wspólnotowej na różnych jej szczeblach. Trzeba pamiętać, że zmiana zewnętrznych warunków, zależność od świata powoduje różne nasilenie zjawisk, różną frekwencję, co może prowadzić do zmian proporcji, a nawet zmian jakości w języku²⁶.

BIBLIOGRAFIA

- Biblia Jerozolimska*, A. Cholewiński, Z. Kiernikowski, K. Sarzała (red.), Poznań 2006.
- Biolik M., *Modele strukturalne nazw własnych przedsiębiorstw i lokali branży gastronomicznej w województwie warmińsko-mazurskim* [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, M. Biolik, J. Duma (red.), Olsztyn 2011, s. 59–78.
- Breza E., *Beus(z), Deus, Dreus(z), Meus(z), Teus(z) i podobne* [w:] *Funkcje nazw własnych w kulturze i komunikacji*, I. Sarnowska-Gieffing, M. Balowski, M. Graf (red.), Poznań 2015, s. 75–86.
- Breza E., *Chrematonimy* [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, E. Rzetelska-Feleszko (red.), Warszawa–Kraków 1998, s. 343–361.
- Breza E., *Nazwy zakonów i zgromadzeń zakonnych żeńskich*, „*Slavia Occidentalis*”, 70 (2013), nr 1, s. 35–62.
- Cieślíkowa A., *Jakie korzyści daje onomastyce chrematonimia?* [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, M. Biolik, J. Duma (red.), Olsztyn 2011, s. 113–124.
- Cieślíkowa A., *Metody w onomastycznych badaniach różnych kategorii nazw własnych*, „*Onomastica*”, 41 (1996), s. 5–19.
- Dziewiątkowski J., *Analiza onomastyczno-językowa wezwań kościołów i kaplic archidiecezji gnieźnieńskiej*, Toruń 2002.
- Gałkowski A., *Chrematonimia w kulturze współczesnej*, „*Onomastica*”, 51 (2017), nr 1, s. 55–71.
- Gałkowski A., *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź 2011.
- Gałkowski A., *Chrematonomastyka jako autonomizująca się subdyscyplina nauk onomastycznych* [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, M. Biolik, J. Duma (red.), Olsztyn 2011, s. 181–194.
- Gałkowski A., *Socjoideonimy a chrematonimy – miejsce nazw organizacji i inicjatyw społecznych w dynamice onimicznej języka* [w:] *Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze*, A. Cieślíkowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek (red.), Kraków 2007, s. 495–508.
- Godyń J., *Od Adama i Ewy zaczynać. Mały słownik biblizmów języka polskiego*, Warszawa 2006.
- Grodziński E., *Zarys ogólnej teorii imion własnych*, Warszawa 1973.
- Horyń E., Zmuda E., *Nazwy duszpasterstw akademickich działających w archidiecezji krakowskiej*, „*Małopolska*”, 19 (2017), s. 183–192.
- Malec M., *Tworzenie i funkcja skrótowców od nazw zakonów w Polsce* [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, M. Biolik, J. Duma (red.), Olsztyn 2011, s. 319–324.

- Mrózek R., *Metodologiczno-terminologiczne aspekty rozwoju onomastyki* [w:] *Metodologia badań onomastycznych*, M. Biolik (red.), Olsztyn 2003, s. 11–19.
- Puda-Blokesz M., *Dziedzictwo mitologii starożytnych w polskiej chrematonimii funeralnej*, Kraków 2021.
- Šrámek R., *Onomastica sacra – jej status i cele* [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, P. Bortkiewicz, S. Mikołajczak, M. Rybka (red.), Poznań 2009, s. 287–293.
- Zmuda E., *(Nie)zależność imion zakonnych od chrzestnych na przykładzie imion karmelitów bosych*, „Socjolingwistyka”, 31 (2017), s. 191–204.
- Zmuda E., *Rękopisy z archiwum karmelitanek bosych w Krakowie na Wesolej jako źródło do badań językoznawczych*, „Małopolska”, 18 (2016), s. 33–43.

NETOGRAFIA

- Archidiecezja Krakowska*, <http://www.diecezja.pl/archidiecezja.html> [dostęp: 19.05.2017].
- Centralne Duszpasterstwo Akademickie Świętej Anny w Krakowie. O nas*, <http://da-krakow.pl/index.php/duszpasterstwo/o-nas/> [dostęp: 10.06.2017].
- Dominikańskie Duszpasterstwo Akademickie „Beczka”*, <http://www.beczka.krakow.dominikanie.pl/index.php?section=grupa&id=119> [dostęp: 10.06.2017].
- Duszpasterstwo Akademickie Karmel. O duszpasterstwie*, <http://www.da.karmel.pl/o-duszpasterstwie/> [dostęp: 10.06.2017].
- Duszpasterstwo Postakademickie Plus*, <http://www.puls.franciszkanie.net/> [dostęp: 8.08.2022].
- Franciszkańskie Duszpasterstwo Akademickie Porcjunkula*, www.porcjunkula.org/duszpasterstwo.php [dostęp: 19.05.2022].
- Legutko P., *Pół wieku w „Beczce”*, <http://gosc.pl/doc/2190490.Pol-wieku-w-Beczce> [dostęp: 10.06.2017].
-